

دفتر مقام معظم رهبری
www.leader.ir

ŞƏRİ SUALLARA CAVABLAR / Həcr və bülüğün nişanələri

Həcr və bülüğün nişanələri

Həcr[1] və bülüğün nişanələri

Sual 1886: Atanın bir qızı və bülüğa çatmış səfeh bir oğlu var və onlar atanın himayəsindədirlər. Ata dünyasının dəyişdikdən sonra bacı öz səfeh qardaşına başçı ünvanında qardaşının əmlakından istifadə edə bilərmi?

Cavab: Bacı və qardaş öz səfeh qardaşlarına başçı ola bilməzlər. Əgər onların ata tərəfdən olan babası yoxdursa, yaxud ata səfeh oğluna başçılıq etməyi kimsəyə vəsiyyəət etməyibdirsə, səfeh oğula və onun əmlakına başçılıq etmək şəri-hakimin öhdəsindədir.

Sual 1887: Oğlan və qızların bülüğ yaşı üçün şəmsi təqvim meyar götürülür, yoxsa qəməri təqvim?

Cavab: Qəməri təqvim meyar götürülür.

Sual 1888: Bir şəxsin şəri vəzifə yaşına çatıb-çatmadığını müəyyən etmək üçün qəməri təqvim (ay təvrimi) əsasında onun doğum tarixini – il və ayı - necə əldə etmək olar?

Cavab: Əgər onun doğum tarixi şəmsi təqvim (günəş təqvimi) əsasında məlum olarsa, qəməri təqvim ilə şəmsi təqvim arasındakı fərqi hesablayaraq bunu müəyyən etmək olar.

Sual 1889: Əgər oğlan uşağı on beş yaşından qabaq möhtəlim olarsa (yuxuda ondan məni xaric olarsa), onun bülüğa çatdığına hökm verilirmi?

Cavab: Möhtəlim olması səbəbilə onun bülüğa çatdığına hökm verilir. Çünki möhtəlim olmaq şəriət baxımından bülüğün nişanələrindəndir.

Sual 1890: Əgər on faiz ehtimal versək ki, (şəri vəzifə yaşından qeyri) bülüğün digər iki əlaməti daha tez zahir olubdur, hökm nədir?

Cavab: Bu iki əlamətin daha tez zahir olduğunu sadəcə ehtimal vermək, uşağın bülüğa çatdığına hökm vermək üçün kifayət etmir.

Sual 1891: Cinsi əlaqədə olmaq bülüğün əlamətlərindən hesab olunurmu və bu işi görməklə şəri vəzifələr insana vacib olurmu? Əgər bir şəxs məsələni bilməzsə və illər keçərsə, cənabət qüslü etmək ona vacib olurmu? Əgər namaz və oruc kimi təharətin şərt olduğu ibadətləri cənabət qüslünü etmədən yerinə yetiribdirsə, bu ibadətlər pozulubdurmu və onların qəzasını yerinə yetirmək vacibdirmi?

Cavab: Məni xaric olmadan sadəcə cinsi əlaqədə olmaq bülüğün əlamətlərindən deyildir. Amma bu iş cənabətə səbəb olur və bülüğ yaşına çatdıqda cənabət qüslü etməsi vacibdir. Bülüğün əlamətlərindən biri insanda zahir olmayanadək, şəriət baxımından onun bülüğa çatdığına hökm verilmir və şəri vəzifələri yerinə yetirmək onun öhdəsinə düşür. Əgər bir şəxs uşaqlıqda cinsi əlaqədə olmaq səbəbilə cənabətli olarsa və bülüğ yaşına çatdıqdan sonra cənabət qüslü etmədən namaz qılıb oruc tutarsa, namazlarını yenidən qılması

vacibdir. Amma cənabətli olduğunu bilməyibdirsə, orucların qəzasını tutmaq vacib deyildir.

Sual 1892: Bizim müəssisənin bir qrup qız və oğlan şagirdləri doğum tarixlərinə əsasən bülüğ yaşına çatıbdırlar. Onlarda yaddaşsızlıq və yaddaş zəifliyi müşahidə edildiyinə görə, dərrakə və yaddaşlarının yoxlanılması üçün tibbi müayinə aparıldı. Müayinənin nəticəsinə görə onlar öz yaşları ilə müqayisədə bir il və ya daha çox əqli geriliyə düşər idilər. Amma onların bəzilərini dəli hesab etmək olmaz, çünki ictimai və dini məsələləri dərk edə biləcək bir səviyyədədirlər. Bu müəssisənin diaqnozu həkimlərin diaqnozu kimi əsas götürülmür və həmin şagirdlər üçün meyardımı?

Cavab: Şəri vəzifələrin insana vacib olması meyarı, onun şəri baxımdan bülüğa çatması və ürfdə ağıllı hesab olunmasıdır. Amma dərrakənin dərəcələri əsas götürülmür və bu baxımdan təsiri yoxdur.

Sual 1893: Bəzi şəriət hökmlərində müəyyiz uşaq barəsində belə qeyd olunur: “Yaxşını pisdən ayırd edə bilən uşaq”. “Yaxşı” və “pis” dedikdə, nə nəzərdə tutulur? Müəyyizlik yaşı hansı yaşıdır?

Cavab: “Yaxşı” və “pis” dedikdə, ürfün “yaxşı” və “pis” hesab etdiyi işlər nəzərdə tutulur. Bu xüsusda, uşağın yaşadığı mühitin şəraiti və yaşadığı yerin adət-ənənələri nəzərə alınmalıdır. Müəyyizlik yaşı isə, insanların dərrakə və istedadının fərqliliyinə görə müxtəlifdir.

Sual 1894: Doqquz yaşı tamam olmamışdan qabaq qız uşağının heyzin əlamətlərinə malik olan qan görməsi bülüğun əlamətlərindənirmi?

Cavab: Bu qan qızın şəri bülüğa çatması əlaməti sayılmır və heyz hökmündə deyildir, baxmayaraq ki, heyzin əlamətlərinə malikdir.

Sual 1895: Müəyyən səbəbə görə məhkəmənin qərarı ilə şəxsi əmlakından istifadə etməsinə qadağa qoyulan bir şəxs əgər dünyasını dəyişməmişdən qabaq öz əmlakından müəyyən bir hissəni qardaşı oğlunun xidmətlərini mükafatlandırmaq ünvanında ona verərsə və qardaşı oğlu da həmin malı əmisi vəfat etdikdən sonra onun kəfən-dəfn və başqa işlərinə sərf edərsə, məhkəmə həmin malı ondan tələb edə bilərmi?

Cavab: Əgər bu şəxsin öz qardaşı oğluna verdiyi malın istifadəsinə qadağa qoyulubdursa, yaxud bu mal başqasının əmlakıdırsa, şəriət baxımından bu malı ona verməyə haqqı yoxdur və qardaşı oğlu da bu maldan istifadə edə bilməz. Məhkəmə bu malı onun qardaşı oğlundan tələb edə bilər. Əks təqdirdə, kimsənin bu malı ondan almağa haqqı yoxdur.

[1] Həcr – şəxsi əmlakdan istifadəyə qadağa qoyulması.